

In tandem met een opgeleide ervaringsdeskundige

De geheimen van een succesverhaal

Twee tandems van opgeleide ervaringsdeskundigen en opgeleide deskundigen, Joke en Monique van t'Hope in Roeselare en Caro en Martine van Samenlevingsopbouw Brussel, zijn bij de Master Sociaal Werk van de Universiteit Antwerpen komen aankloppen met een specifieke onderzoeksvraag: „Kunnen jullie onderzoeken welke factoren zorgen voor een succesvolle tandemwerking?” Drie enthousiaste studenten¹ kozen ervoor om in het kader van het vak „Handelingsmodellen” deze vraag als werkthema te nemen. Op basis van een grondige literatuurstudie en openhartige, diepgaande gesprekken met de betrokken tandems, maakten ze een verkennende analyse, waarop Esther Boeynaems kon verder werken. Zij koos ervoor om de resultaten verder uit te diepen en ook te verbreden. In het kader van een Masterscriptie, heeft ze 20 interviews afgenomen met tandempartners actief in zeer verschillende sectoren en zeer diverse types van tandems.

De belangrijkste kenmerken voor een succesvolle tandemwerking bleken de intense communicatie en continue afstemming tussen tandempartners, een kritische, open, reflectieve houding bij beide tandempartners, een geleidelijke groei naar gelijkwaardigheid, het gevoel van veiligheid en vertrouwen in elkaar en een rolafbakening.

Steeds opnieuw bleek ook dat de organisatie, waarin de tandemwerking ingebed is, een belangrijke rol speelt. Kenmerkend voor een ondersteunende organisatie zijn: het geloof in de meerwaarde van de inzet van een ervaringsdeskundige; de voorbereiding van het team waar-in de tandem ingebed wordt, het structureel voorzien in extra zorg voor beide tandempartners en een teamverantwoordelijke die erin gelooft, de meerwaarde van de tandemwerking zichtbaar maakt en kansen biedt. Wat eveneens essentieel

blijkt, is de creatie van ruimte voor een groeipad, zodat er ten volle een appèl kan gedaan worden op talenten en talentontwikkeling van medewerkers, er een flexibel, verschuivend takenpakket mogelijk wordt en de loopbaanontwikkeling van de ervaringsdeskundige ondersteund wordt. Tal van ervaringsdeskundigen groeien in hun job. Een ondersteunende organisatie geeft op een gepaste manier ruimte aan die ontwikkeling. Alle tandempartners verwachten ook een rechtstreekse communicatie tussen collega's. Een aantal succesvolle tandemwerkingen blijken ook een evolutie door te maken: de samenwerking met een vaste tandempartner blijkt te verschuiven naar het samenwerken met verschillende partners in een tandem, waarbij men soms ook een onderscheid maakt tussen een collega waarmee men inhoudelijk samenwerkt en een coach, die ondersteuning biedt in het functioneren in de job. De opgeleide deskundige, die in tandem werkt met een ervaringsdeskundige evolueert van ondersteuner, over stimulator naar partner en ... los-later.

De masterscriptie werd afgerond met een eerste voorstel tot tandemcompetentieprofiel. De noodzakelijke competenties voor een opgeleide ervaringsdeskundige en deskundige en voor de organisatie, die via het onderzoek naar voor werden gehaald, werden hierbij opgelijst.

We kunnen ze samenvatten in onderstaande tabel. (zie p.6)

Dit model willen we graag ter bespreking voorleggen aan tandemwerkingen en organisaties die werken met ervaringsdeskundigen. Het kan en moet nog verfijnd en verder uitgewerkt worden om er een bruikbaar instrument voor de praktijk van te maken. Maar het biedt momenteel al een mooie basis voor dialoog over dit thema.

Daarnaast formuleren we nog enkele uitdagende stellingen ter ondersteuning van de tandem-

¹ Esther Boeynaems, Johannes Denckens en Kim Soons

Opgeleide ervaringsdeskundige	Opgeleide deskundige
bewust van vooroordelen * bewaakt eigen grenzen * kan kritisch reflecteren * respectvol – is meerzijdig partijdig * erkent de plaats van de OD * kan zelfstandig werken en in samenwerkingsverband * kennis over de organisatiecontext	kan theoretische kaders loslaten * kan kritisch reflecteren * gelooft in meerwaarde en capaciteiten van de OED * durft zichzelf blootgeven * durft taken uit handen te geven * eerlijk en respectvol * niet bevoogdend * alert voor het overvragen van de OED * geduldig, stimulerend * biedt groeikansen op maat
Organisatie	Organisatie
* overtuigd van de meerwaarde van de tandemwerking * bereidheid om de visie/werking aan te passen * bereidt personeel voor op de komst van de OED * integreert OED/tandem in de hele organisatie * duidelijk over verwachtingen en toekomstperspectief * takenpakket op maat / dynamisch * zoekt samen naar een geschikt tandemmodel	* biedt aan de tandem tijd en ruimte om zijn weg te zoeken en te groeien * biedt ondersteuning aan OED, OD en tandem (intern of extern) * voert een degelijk diversiteitbeleid; * geeft OED uitdagingen, maar blijft hem / haar inzetten voor zijn ervaringsdeskundigheid * biedt gelijkwaardige arbeidsomstandigheden voor OED en OD

werking in organisaties, omdat ook wij van de meerwaarde van de tandemwerking en van de nood aan organisatorische ondersteuning overtuigd zijn geraakt.

- * Een duurzame, kwaliteitsvolle tewerkstelling van een ervaringsdeskundige vraagt een groei van supported employment naar een natuurlijke inzet van de werkracht in een job die aansluit bij zijn passie, haalbare uitdagingen biedt en in dialoog groeikansen aanreikt.
- * De tandemwerking heeft een voorbeeldfunctie voor de ontwikkeling van een divers personeelsbeleid in een organisatie.
- * Een personeelsbeleid dat inzet op de kracht van het verschil:
 - Verloont op basis van functieprofielen en niet op basis van diploma

- Zet in op talent-ontwikkeling van haar medewerkers
- Zorgt voor coaching en intervisie

Laat ons besluiten met de mooie woorden van nobelprijswinnaar voor de economie Amartya Sen, die onze bevindingen ondersteunt en verruimt naar algemene principes. De essentie van het verhaal is immers:

„Wat mensen kunnen doen en zijn hangt samen met het beschikken over competenties en mogelijkheden. Om bekwaamheid te verzekeren moet de sociale context mogelijkheden bieden voor de ontwikkeling en ontplooiing van persoonlijke vaardigheden. Persoonlijke ontwikkeling is mede afhankelijk van een ondersteunende sociale omgeving”. (vrije vertaling)

Esther Boeynaems,
Master in Sociaal Werk – Universiteit Antwerpen

Kristel Driessens,
Prof.UA – Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen